

УДК 303.6:351.746

Ігор Олександрович Ляшенко

ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ КОНЦЕПЦІЙ ВЕДЕННЯ ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ

Аналіз локальних війн та збройних конфліктів, починаючи з XVI століття, дозволив виявити тенденції [1], які свідчать про:

- відсутність державної монополії на ведення війн (війни та збройні конфлікти ведуться опозиційними рухами, терористичними організаціями, повстанцями та ін.);
- кожне наступне покоління війн характеризується зростанням розосередженості формувань на полі бою (у бойовому просторі), а майбутні війни, скоріше за все, будуть характеризуватися ще більшим обхватом. Так, зона відповідальності формувань бригадного рівня СВ США (які є основними бойовими одиницями) розширилась з 8 км по фронту та 12 км в глибину в період Другої світової війни до 50 км по фронту й 65 км в глибину в ході операції “Буря в пустелі”;
- значне зниження залежності бойових формувань від централізованого тилового забезпечення забезпечує необхідний рівень розосередженості бойових формувань на полі бою, високу мобільність, самодостатність та здатність виконувати завдання протягом значного інтервалу часу на території противника та у віддаленні від основних баз постачання;
- підвищення здатності військових формувань до маневру замість зосередження основних зусиль на одному напрямку, що є необхідною умовою досягнення успіху при веденні “нелінійних” бойових дій;
- зміщення акценту з фізичного знищення противника на придушення його морального духу й здатності до опору.

В останній час збройні сили більшості передових країн світу перейшли від концепції “платформно-центричної війни”, характерною рисою якої являлось акцентування основної уваги на кількості та могутності озброєння й військової техніки, до концепції “мережо-центричної війни”. Цей перехід зумовлений еволюційними змінами в стратегії та тактиці ведення бойових дій під впливом стрімкого розвитку воєнних технологій.

Основною ідеєю “мережо-центричної війни” є інтеграція усіх сил та засобів в єдино-

му інформаційному просторі, що дозволяє на порядок збільшити ефективність їх бойового застосування за рахунок синергетичного ефекту.

У концептуально-теоретичному плані модель мережо-центричної війни є системою, що складається з трьох решіток-підсистем: сенсорної, інформаційної та бойової (рис. 1).

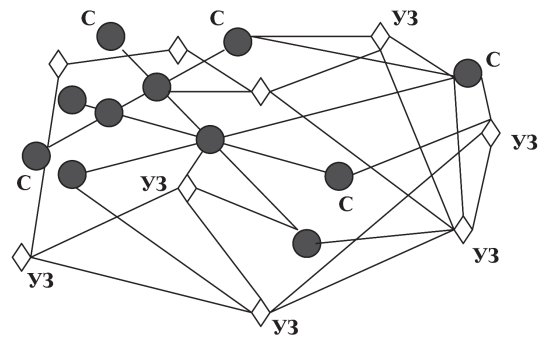

Рис. 1. Модель мережо-центричної війни

Основу цієї системи складає інформаційна решітка, на яку накладаються сенсорні та бойові решітки, які взаємно перетинаються. Інформаційна решітка-підсистема пронизує собою всю систему в повному обсязі. Елементами сенсорної решітки є сенсори (С), а елементами бойової решітки — засоби ураження (УЗ). Ці дві групи елементів об’єднуються воедино органами управління і командування.

Взаємовідношення між усіма елементами підсистем і самими підсистемами досить складні та багатопланові, що дозволяє, наприклад, засобам ураження наносити удар по цілях відразу після отримання інформації від сенсорів, причому ураження здійснюється тими силами і засобами, застосування яких у даний момент і в даному місці найефективніше. Тобто мережо-центричне ведення бойових дій характеризується не лише забезпеченням передачі розвідувальної інформації всім учасникам цих дій в реальному масштабі часу, але й високим рівнем організації (самоорганізації) функціо-

нування елементів бойової побудови. Основною неодмінною ознакою такої самоорганізації являється безперервний оптимальний цілерозподіл у масштабах зони відповідальності або навіть театру воєнних дій.

Таким чином, мережо-центрична модель є розгалуженою мережею добре інформованих та географічно рознесених сил. Головними характеристиками-компонентами цих сил є: високоефективна інформаційна решітка, доступ до всієї необхідної інформації, високоточна зброя, високоефективна система управління і зв'язку, інтегрована сенсорна решітка, які поєднані в єдину мережу з системою засобів ураження і системою управління та зв'язку.

Систему озброєння, яка володіє такими ознаками і властивостями можна називати мережо-центричною системою озброєння. Така система озброєння, по суті, є глобальним розвідувально-ударним комплексом. Кажучи про засоби ураження, що входять в мережо-центричну систему, дуже важливо обмовитися, що високоточна зброя, хоча і найважливіший компонент цієї системи, та далеко не є єдиним. У неї входять інші засоби, що здійснюють на противника дезорганізуючу та деморалізуючу дію.

Один приклад: збільшення точності цілевказівок некерованим засобам ураження на порядок, на думку фахівців, забезпечує ефективність ураження на два порядки. Мережо-центрична війна буде спрямована не лише (і не стільки) на ураження елементів бойової побудови противника, але й на його системоруйнування, позбавлення спроможності організувати опір, примушення до прийняття неадекватних рішень.

Мережо-центрична війна буде вестися на всіх рівнях воєнних дій — тактичному, оперативному і стратегічному. Принципи її ведення ніяким чином не залежатимуть від географічного регіону, бойових задач, складу і структури військ (сил).

Впровадження мережних технологій у військову сферу стало дійсно революційним кроком, спрямованим на підвищення бойових можливостей збройних сил, але не лише за рахунок підвищення вогневих, маневрених та інших характеристик індивідуальних платформ озброєння, а, насамперед, за рахунок скорочення циклу бойового управління.

Широкомасштабне застосування інформаційних технологій у військовій сфері не лише забезпечило підвищення ефективності взаємодії бойових систем, але й сприяло появі нових форм та способів ведення бойових дій. Кореляція інформаційних і мережних технологій створила передумови для переходу до наступного рівня в еволюції війн — “інформаційно-центричної війни”,

основною парадигмою якої є завоювання інформаційної переваги над противником, впровадженням високотехнологічних систем збору, обробки, моделювання, візуалізації даних і підтримки прийняття рішень, які, практично, працюють в режимі реального часу.

Переважна більшість вітчизняних та зарубіжних воєнних фахівців вважають, що цей перехід вже відбувся, оскільки основні риси “інформаційно-центричної війни” можна спостерігати в більшості сучасних збройних конфліктах.

Наступним логічним кроком у еволюційному розвитку воєн буде “знання-центрична війна”, суть якої полягатиме в передачі знань замість передачі інформації. Згідно цієї концепції, зведення про оперативну обстановку, що раніше були доступні лише командуванню, передаватимуться кожному солдатові, що забезпечить перехід до децентралізованого управління силами та засобами. Слід обмовитися, що цей крок хоча і логічний, та зовсім не обов'язковий. Розвиток технологій впливу на противника здійснюється такими темпами і набуває такого характеру, що під “знання-центричною війною” може в недалекому майбутньому розумітися не стільки передача знань своїм військам, скільки знищення або деформація знань противника (а, можливо, і свідо-

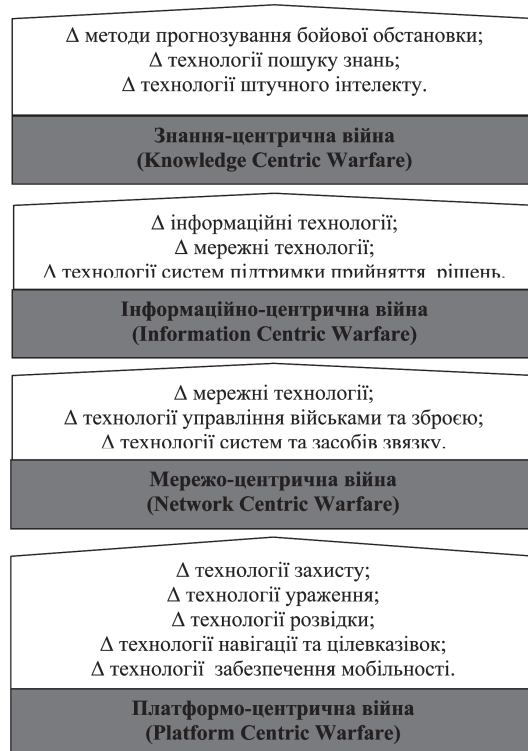

Рис. 2. Розвиток концепцій ведення збройної боротьби

мости як здатності генерувати і реалізувати сукупність мотивованих вчинків).

Еволюція концепцій ведення бойових дій від “платформно-центричної” до “знання-центричної” війни зумовлена, передусім, науково-технологічним розвитком (рис. 2).

За своєю суттю — це еволюція воєнних технологій, які в усі часи були передовими й користувалися найбільшим попитом. Їх роль у військовому будівництві експоненціально зростає і, врешті решт, призводить до якісних змін у формах та способах воєнного протиборства.

Таким чином, науково-технологічний розвиток обумовлює появу нової форми ведення мережної війни (знання-мережної), яка характеризуватиметься широким застосуванням новітніх технологій штучного інтелекту, пошуку, зберігання, а також навіть знищення знань. А це, в свою чергу, вимагає розробки та застосування даних технологій у Збройних Силах України.

Література

1. Кондратьев А. Борьба за информацию на основе информации / А. Кондратьев // ВПК. — 2009. — № 45.

В статье рассмотрено эволюцию развития концепций ведения вооруженной борьбы. Приведено краткое описание платформно-центрических, сете-центрических, информационно-центрических и знание-центрических войн.

Ключевые слова: платформно-центрические, сете-центрические, информационно-центрические, знание-центрические войны.

In the article, it is considered evolution development of conceptions of conduct of the armed fight. Short description of platform centric warfare, network centric warfare, information centric warfare and knowledge centric warfare.

Keywords: platform centric warfare, network centric warfare, information centric warfare, knowledge centric warfare.